

První vlnu stoletých výročí vzniku výplatních strojů a jejich otisků v poštovním provozu, které započaly USA v roce 1896 - 1897, jsme si již několikrát připomněli. Byly to hlavně státy, které výplatní stroje vynalézaly a vyráběly.

Dvacátými lety začaly tyto vynálezy racionalizující poštovní úkony pronikat do poštovního provozu několika evropských států a začala další epocha.

Letos si připomíná sto let existence výplatního stroje v poštovních službách náš jižní soused - Rakousko, jeho součástí jsme byli několik stovek let a které nám zanechalo svou poštovní stopu. Byl to rok 1922.

Dlouho nebylo jasné, zda tento rok byl rokem prvním. Různých pokusů připomínajících výplatní stroje bylo na rakouském území učiněno poměrně dost. Dodnes světové katalogy uvádějí první rok 1924 jako začátek o dva roky později. Rakouští sběratelé však považují prvním rokem rok 1922.

Prvním strojem byl výplatní stroj švýcarské provenience HASLER, model D 106. Měl fixní hodnotu a dokázal otisknout osm fixních částek.

Výplatní razítko bylo poměrně malých rozměrů, v obrazci nahoře byl název státu ÖSTERREICH, pod ním hodnota a dole název měny KRONEN. Číslo prvního stroje se opakovalo čtyřikrát a číslice "1" byla usazena do rohů vně obrazce.

První výplatní razítko mělo velikost 22 mm na šířku. Hodnota byla 20 Kronen. Katalogy uvádějí cenu tohoto otisku na celistvosti v částce cca Kčs 5000,- (Hawkinsův a Stambaughův Katalog).

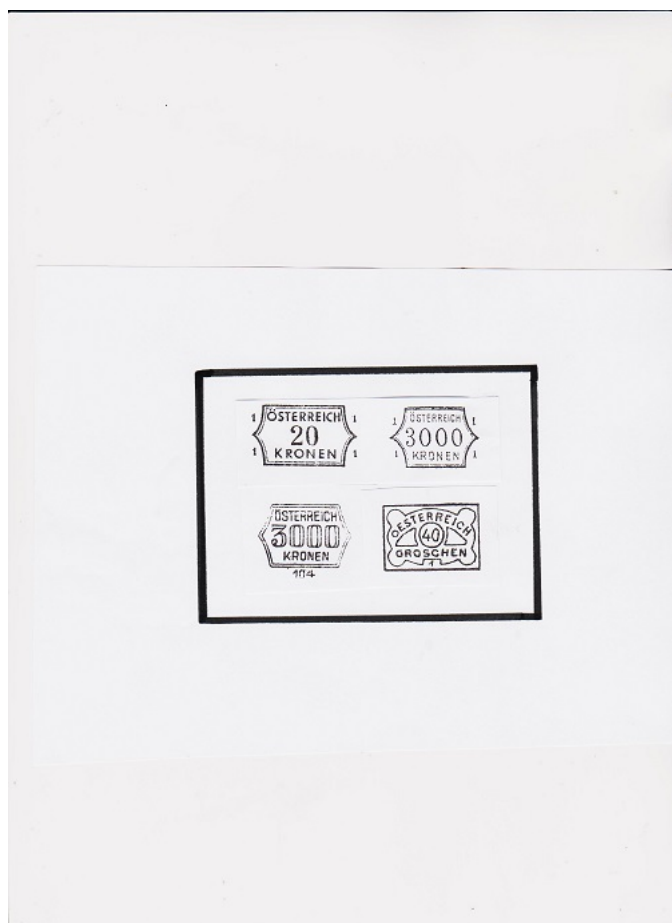
Existoval pouze jeden stroj.

V roce 1924 se připojily další stroje (Barfootův a Simonův Katalog z roku 1953 uvádí existenci dalších pěti strojů s různými velikostmi hodnoty poštovního: kromě základních 20 korun to jsou 700, 1000, 2400, 3000, 5000, 8000 Kr.).

V tomto roce škálu strojů rozšířil stroj FRANCO s fixní hodnotou (pět základních hodnot).

Model D 106 Hasler byl vylepšen a objevil se v nové podobě (s názvem grošů místo korun) v roce 1925. Tento otisk je jedním z nejceněnějších rakouských otisků, na aukcích dosáhl hodnoty až Kčs 20000,-. Jsou známy doposud jen tři exempláře tohoto otisku v hodnotách 1, 15 a 40 grošů.

Vývojová řada výplatních razítek prvních rakouských výplatních otisků:

K této připomínce doplňuji ukázkou strojového razítka s hodnotou z roku 1922. Ralousko poštovníctví se snažilo racionalizovat svůj provoz již o mnoho let dříve. Pomocí těchto strojů, z nichž dominantní byly skandinávské stroje Krag. Tyto stroje měly do svého mechanismu vsazeny fixní hodnoty (zde 300 Kronen), výplatní i denní razítko se opakovalo několikrát. Odlišnost oproti pozdějším výplatním strojům bylo to, že neregistrovaly poštovné tak jako výplatní stroje. K hodnotě byla připojena poznámka BAR BEZAHLT - placeno v hotovosti.

Tato historie zatím není do podrobnosti prozkoumána, což čeká další generaci badatelů a sběratelů. Jsou to každopádně předchůdci výplatních strojů.

Celistvost z osobní sbírky autora, jakož i další celistvosti s otisky.

Obrazem přibližuji výplatní otisky Rakouska ze 30. let (výplatní stroje Francotyp) a jedna celistvost je z novější doby (odeslaná Kanceláří Rakouského prezidenta tehdejšímu prezidentu České republiky panu Václavu Havlovi.

